

Upplägg

- Arbetsmiljöverket
- Arbetsmiljöreglerna
- Vilka som har ansvar för arbetsmiljön
- Risker vid sophämtning
- Kravställande vid sophämtning
- Klagorätt

Arbetsmiljöverkets uppdrag

- Tillsyn över bl a arbetsmiljölagen (AML), arbetstidslagen (ATL) och våra föreskrifter
- Utfärda föreskrifter med stöd av dessa lagar
- Sprida information inom arbetsmiljöområdet

Arbetsmiljöverkets organisation

Tillsynen bedrivs i hela landet
av verkets inspektörer

10 distriktskontor

1 huvudkontor med
sammanhållande funktion

Arbetsmiljölagens syfte

- Att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet
- Att även i övrigt uppnå en god arbetsmiljö

Tillämpningsområde

- allt arbete

Arbetsförhållandena ska anpassas
till människors olika fysiska och
psykiska förutsättningar

Teknik, arbetsorganisation och arbetsinnehåll ska utformas så att arbetstagaren inte utsätts för fysiska eller psykiska belastningar som kan medföra ohälsa eller olycksfall

Vilka arbetsmiljöregler gäller specifikt för sophämtning?

Avfallsbranschen har inga egna regler eller föreskrifter. Branschen ska följa samtliga regler om arbetsmiljö som är relevanta för deras verksamhet.

Vanligast förekommande föreskrifter inom branschen är:

- AFS 2001:1 systematiskt arbetsmiljöarbete
- AFS 2009:2 arbetsplatsens utformning
- AFS 2012:2 belastningsergonomi

Arbetsmiljön ska vara tillfredsställande

Fysisk miljö – faktorer att tänka på

Maskiner, redskap och tekniska anordningar.

Skyddsåtgärder mot bland annat fall, el, brand och explosion.

Psykisk miljö lika viktig

Det är lika viktigt att se till att arbetsmiljön inte är så psykiskt påfrestande att arbetstagarna lider av det.

Arbetsmiljöverket ser till att lagar och regler följs

Genom att

- Inspektera och kräva in uppgifter
- Meddela förelägganden och förbud

Ansvar för arbetsmiljön

- Arbetsgivaren
- Ensamföretagare
- Den som hyr in arbetskraft

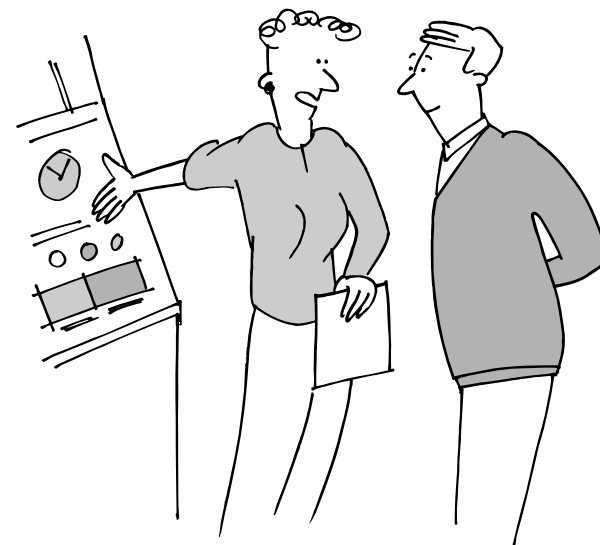
Arbetsgivaren är ansvarig för arbetsmiljön och ska

- vidta alla åtgärder som behövs för att förebygga ohälsa och olycksfall
- instruera och informera de anställda för att undvika risker

Systematiskt arbetsmiljöarbete

Arbetsgivaren och den som hyr in arbetskraft ska undersöka, genomföra och följa upp verksamheten så att ohälsa och olycksfall i arbetet förebyggs och att man uppnår en tillfredsställande arbetsmiljö, bland annat genom att

- göra riskbedömningar
- utreda ohälsa, olycksfall, allvarliga tillbud
- genomföra åtgärder
- kontrollera åtgärderna
- fördela arbetsmiljöuppgifter

2 kap 2 § AML

”Arbete ska planläggas och anordnas så att det kan utföras i en sund och säker miljö”

Utdrag ur kommentartext:

”Det är viktigt att arbetsmiljökraven beaktas på ett tidigt stadium. Det krävs därför att arbetet planläggs och ordnas så att det kan utföras i en sund och säker miljö. Redan vid planering av arbetslokaler och utrustning, teknik och arbetsmetoder ska således hänsyn tas till arbetsmiljön.”

Fastighetsägare

Beställare av tjänster har inget ansvar enligt arbetsmiljöreglerna. Det innebär att fastighetsägare inte har något direkt ansvar för utformning av renhållningsarbetarnas arbetsmiljö.

Arbetsmiljöverket kan därför inte rikta direkta krav mot fastighetsägare att vidta åtgärder för att avhjälpa brister i renhållningsarbetarnas arbetsmiljö.

Ansvar för andra än arbetsgivaren

- Byggherre/uppdragstagare
- Projektörer (arkitekter mfl)
- Byggarbetsmiljösamordnare
(Bas-P/Bas-U)

2 § *andra aktörer* ska tillämpa AFS 2012:2 under planering- och projektering

- **Byggherren/uppdragstagaren** ska *beakta arbetsmiljörisker* vid byggnation och i bruksskede av den färdiga byggnaden. (3 kap 6 §, 7 c AML)
- **Projektörer, arkitekter och konstruktörer** mfl ska också beakta arbetsmiljöriskerna under varje skede, inom ramen för sina uppdrag. (3 kap 7 § AML)

Exempel på arbetsmiljörisker vid avfallshämtning: Trafiksäkerhet

- Att köra på person eller egendom när stora bilar framförs på svårtillgängliga platser som inte är avsedda för sådan trafik.
- Särskild risk sker vid backningsmoment

Risk för påkörning är ett psykiskt stressmoment för förare. Flera dödsolyckor har inträffat då sopbilar kört på platser där trafik normalt inte förekommer.

Aktuella regler främst:

2 kap. 1 och 2 §§ och 3 kap. 2 § AML
3 § 2009:2 arbetsplatsens utformning

Trafiken i allmänhet orsakar många arbetsskador. Riskerna i trafiken ökar med bl a stress, dåligt fordonsunderhåll och överlast. 20 % av dödsolyckorna i trafiken sker i kollisioner med tunga fordon.

Chocken av att orsaka en olycka är ohälsa orsakad av arbetet, liksom att själv skadas fysiskt.

Föreskrifterna om systematiskt arbetsmiljöarbete (AFS 2001:1)

Barn rör sig snabbt och kan inte bedöma risken med sopbilen...

Äldre rör sig långsamt och hinner inte undan...

Aktuell föreskrift främst:
3 § AFS 2009:2
arbetsplatsens utformning

EXPRESSEN

En utskrift från Expressens nätupplaga, Expressen.se

Cyklisten dog när lastbilen backade. Olyckan skedde på en villagata i samhället utanför Falkenberg. Foto: Niklas Henrikczon

...att backa kan
vara farligt för de
som bor i
området...

Cyklist påkörd av sopbil

En person omkom på onsdagsmorgonen i en cykelolycka i ett samhälle utanför Falkenberg. Dödsolyckan skedde när sopbilen backade.

Olyckan skedde på en mindre väg i samhället utanför Falkenberg.

- Det var en lastbil som på något vis backade in i cyklisten, säger Stefan Dahlgren, länsvakthavande befäl vid polisen i Halland.

Polisens första rapport har visat att cyklisten körde efter sopbilen när den svängde in på en mindre väg. Föraren såg inte att cyklisten fanns abkom när han direkt började backa tillbaka. Cyklisten klämdes då fast under lastbilen.

Man måste manövrera med precision för att inte köra på något...

Ibland tvingas man backa på trånga ytor...

Svårt att ta sig fram på trånga vägar inne i bostadsområden...

Exempel på arbetsmiljörisker vid avfallshämtning: Belastningsbesvär

Att lyfta och bära eller skjuta eller dra sopkärl på hjul längre sträckor på underlag som inte alltid är lämpligt för rullande hantering, tex ojämnt eller sluttande är belastande på kroppen. Särskilt svårt vintertid.

Aktuella föreskrifter främst:

6 § (AFS 2012:2) belastningsergonomi inkl bilaga A

3 § (AFS 2009:1) arbetsplatsens utformning

4 § Undersökning och riskbedömning AFS 2012:2 om belastningsergonomi

Arbetsgivaren har ansvaret men även byggherren och projektören behöver i projekteringsskedet ta reda på om det under *utförandeskedet* och även i *förvaltningskedet* kan komma att medföra onödiga belastningar för arbetstagare som kan undvikas tex:

- Påfrestande arbetsställningar och arbetsrörelser?
- Manuell hantering (lyft, skjuta- och dra arbete)?
- Andra risker som fall, snubbling etc?

Lämpliga åtgärder

Ordna så att avfall kan hämtas på ett sådant sätt att arbetstagarnas arbete inte innebär risk för sin egen hälsa eller att köra på personer eller egendom.

- Att sikten är fri vid sidan om körbanan så att föraren hinner stanna fordonet om en person kommer i vägen
- Att arbetstagare får plats att passera vid sidan om fordonet utan att skadas
- Om möjligt separera gång- och cykelbana från körbana
- Att fordonet kan angöra intill en uppställningsplats som inte är körbana
- Att kärlen inte är onödigt tunga att hantera
- Att avfallsutrymmena är placerade och lättåtkomliga nära uppställningsplatsen
- Att vändplats är tillräckligt stor så att backning kan undvikas

Vem kan göra vad och vem kan överklaga?

Skyddsombud

- kan kontakta AV för hjälp med bedömning av risk eller själv stoppa arbetet om inte arbetsgivaren (entreprenören) vidtar nödvändiga åtgärder skyndsamt: enligt 6 kap 6 a och 7 §§ AML.

Arbetsmiljöinspektören kan av arbetsgivaren

- begära in handlingar, eller att undersökningar ska ske t.ex. via FHV eller
- stoppa arbetet

Exempel på krav från AV vid sophämtning

Psykosociala krav

- Inte backa med fordon där det är trångt och dålig sikt; risk för påkörning

Ergonomikrav

- Kort dragväg på jämnt och hårdgjort underlag
- Inte bära i trappor o dyl
- Utbildning om hur kroppen fungerar och hur man bör arbeta för chefer och arbetstagare

Trafiksäkerhetskrav

- Utbildning för arbetstagarna i trafiksäkerhet

Mot vem riktas kraven?

Mot arbetsgivaren.

Om kommunen har gett ett bolag i uppdrag att sköta verksamheten blir bolaget mottagare av våra krav.

I vissa fall kan bolaget ha svårt att ställa krav på andra aktörer för att åstadkomma förändringar – tex gällande uppställningsplatser för sopkärl eller trafiklösningar.

Vårt beslut utformas då som förbud mot att utföra verksamheten om inte vissa villkor är uppfyllda.

Entreprenad

Vid entreprenader är det berörda arbetstagares arbetsgivare som har ansvar – inte beställaren.

Man kan inte rikta krav mot beställare av tjänster med stöd av AML.

Påföljder

- Beslut vid vite
- Sanktionsavgifter
- Böter eller fängelse

Arbetsmiljöverkets beslut överklagas till förvaltningsrätten

- Skriftligt
- Inom tre veckor
- Ange vilket beslut som överklagas och vilken ändring som önskas

Vilka kan klaga på Arbetsmiljöverkets beslut?

Enligt förvaltningslagen har den rätt att klaga på beslut som ”beslutet angår”.

Domstolspraxis avgör om beslutet påverkar en persons rättsliga ställning eller rör ett intresse som på något sätt erkänts av rättsordningen. I så fall är den personen berättigad att överklaga.

Klagorätt kan aldrig grundas på ett intresse som inte får inverka vid prövningen i första instans.

Domstolen vidhållit regeringens praxis

Klagorätt

SITA Sverige AB - Förvaltningsrätten i Stockholm 2012-08-24

- Förbud mot SITA Sverige AB att hämta hushållssopor från vissa fastigheter i Norrtälje kommun om inte vissa villkor var uppfyllda.
- Tre fastighetsägare överklagade beslutet.
- Förvaltningsrätten **avvisade** överklagandet.
 - 22 § förvaltningslagen (den som beslutet angår om det gått emot) och RÅ 1994 ref 24 (antingen påverkar den klagandes rättsställning eller berör ett intresse som på något sätt erkänts av rättsordningen, genom föreskrifter/uttalanden att vissa ska höras)
 - Beslutet inte gått dem emot eller påverkar deras rättsställning/berör ett av rättsordningen erkänt intresse.

Hur ser framtiden ser ut?

Det kan inte AV svara på men det finns ju ny teknik...som tyvärr kan ge andra problem. T.ex. Moloks system: Om planeringen och projekteringen inte fungerar som den ska...

- Risk för fall ner i hålet pga. behållarens höjd är för låg...
- Dålig placering som leder till inbackning längs portar...
- Dålig placering som medför olagligt stopp på övergångsställe och skapar trafiksäkerhetsrisk...

Dålig placering...

Dåligt fungerande fallskydd. Behållarens höjd = fallhöjden ner i hålet.

Annan lagstiftning - Boverket

Boverket har regler om tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga...

Om man som byggherre, projektör och fastighetsägare uppfyller kraven på gångvägar, angöringsplatser, lutning på ramper och utformning och tillträdesvägar till avfallsutrymmen för denna målgrupp, så kommer arbetsmiljön även för renhållningsarbetarna att bli bra mycket bättre 😊

För mer information om arbetsmiljö se

www.av.se